

CYKL | ŚWIAT WSPÓŁCZESNY
GRUPA WIEKOWA | GIMNAZJUM I KLASY 7-8 SP

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Karolina Giedrys-Majkut, Marcin Majkut

FILMY | „4. PIĘTRO”, reż. A. Mercero

Tytułowe 4. piętro to miejsce, w którym umieszczony jest oddział onkologiczny dla dzieci. Tam właśnie już od dłuższego czasu przebywają 15-letni przyjaciele, Miguel Angel, Izan i Dani. Choć mają już za sobą miesiące brania leków i ciągłe zmaganie się z ciężką chorobą, nie tracą ducha ani poczucia humoru. Nie ma dnia bez zabawy; podkradania się do pracowni rentgenowskiej, gry w koszykówkę, wyścigów po korytarzu albo odwiedzin u szpitalnego majstra, mistrza beat boxu. Czy to dobry sposób, by przechytrzyć groźną chorobę? Spotkanie z bohaterami filmu „4. piętro” może być dla uczniów lekcją optymizmu, niezłomności, a także zachętą do rozmowy o tym, jak wspierać się nawzajem w trudnych sytuacjach.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami trzech tematów:

- Choroba onkologiczna
- Strategie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami
- Co to znaczy kogoś wspierać?

Choroba onkologiczna

Choroby onkologiczne to temat tabu, z którym mało kto ma się ochotę mierzyć, szczególnie młodzi ludzie. Zgodnie z raportem przygotowanym w ramach programu Rakoobrona młodzież utożsamia nowotwór z wyrokiem na życie, a chorego na raka określa mianem „półmartwej osoby w szpitalu”, kogoś „oczekującego na śmierć”. Wielu z uczniów powtarza też bardzo rozpowszechniony mit, jakoby rak był chorobą zaraźliwą, przenoszoną choćby przez dotknięcie ręki. Takie nastawienie wobec choroby onkologicznej nie pomaga w sytuacji, gdy trzeba się skonfrontować z tym problemem w rodzinie, nie mówiąc już o tych najtrudniejszych przypadkach, gdy raka diagnozuje się u jednego z uczniów. To, co im grozi, to nie tylko towarzyszenie komuś w trakcie lub doświadczenie na własnej skórze serii bolesnych i uciążliwych zabiegów z niepewnym wynikiem, lecz także poczucie osamotnienia i bezbronności, jaką przynosi zmaganie się z cierpieniem, którego inni się boją. To jeden z powodów, by zorganizować lekcję pozwalającą oswoić się z tematem. Drugim jest profilaktyka – „4. piętro” to doskonały pretekst do tego, by wspólnie z uczniami zastanowić się nad tym, jak zapobiegać chorobie onkologicznej i jak się badać. To wiedza, która na pewno się przyda.

Omawiając ten temat, warto poprosić uczniów, by przypomnieli, na co chorują bohaterowie filmu. Na czym polega ta choroba? Jakie są najczęstsze przyczyny nowotworów? Czy nowotwory są zaraźliwe? Czy nowotwory są uleczalne? Jak wygląda leczenie pacjentów onkologicznych? Jakie są skutki uboczne takiego leczenia? Jak można zapobiegać nowotworom?

Dyskusja wokół tego tematu wymaga od nauczyciela dodatkowego przygotowania merytorycznego. Warto zapoznać się z anglojęzycznym materiałem na temat popularnych przekłamań i mitów dotyczących raka opracowanym przez amerykański Narodowy Instytut ds. Nowotworów (<https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/myths>). Sięgając po tę listę, prowadzący może obalić niektóre stereotypy odnoszące się do chorób onkologicznych.

Strategie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami

Miguel Angel, Izan i Dani znajdują się w sytuacji nie do pozazdroszczenia, a jednak emanują radością ducha i optymizmem. Potrafią sobie wypełnić czas, mają swoje pasje i hobby, starają się być na czasie, mają takie zainteresowania jak przeciętni nastolatki, nawet jeśli ze względu na warunki mogą realizować je w ograniczonym zakresie. Stać ich także na prawdziwą przyjaźń i gęsty empatii – nie izolują się od innych, wręcz przeciwnie. Gdy w szpitalu pojawia się nowy pacjent, Jorge, pomagają mu oswoić się z sytuacją i zostają jego przewodnikami po terenie.

Jest jednak w tym filmie parę scen, które pokazują drugą stronę takiego postępowania; z perspektywy procesu zdrowienia skupienie na nieustannym poprawianiu sobie nastroju nie jest zbyt konstruktywne. To właśnie chce uświadomić chłopcom starszy lekarz po serii wygłupów, do jakich dochodzi w szpitalu. W poruszającej scenie rozmowy brutalnie narusza spokój kolorowego, pogodnego świata młodych pacjentów, informując ich, że kolega, na którego czekają, nie żyje, i to samo może czekać ich samych, jeśli nie zdecydują się na chemioterapię.

Przyjrzenie się postępowaniu młodych bohaterów filmu może być początkiem rozmowy o strategiach, jakie wybieramy, radząc sobie z trudnymi sytuacjami. Konfrontując się z problemami, możemy skupiać się na ich rozwiązaniu, unikaniu ich bądź też na emocjach, jakie nami targają. Miguel Angel, Izan i Dani, rozdarci między poszukiwaniem rozwiązania a ucieczką od problemu w zabawę, są świetną ilustracją tych procesów i pretekstem do tego, by porozmawiać o tym, czym jest rozwiązywanie problemów i czy można je rozwiązywać problemy bez wzięcia na barki trudnych emocji. Taka rozmowa jest bardziej uniwersalna niż problem choroby onkologicznej ukazany w filmie, dlatego może pomóc uczniom w podchodzeniu do ich codziennych zmaganiań.

Omawiając ten temat, warto zachęcić uczniów, by zastanowili się, w jaki sposób chłopcy przedstawieni w filmie radzą sobie ze swoją sytuacją. O co ma do nich pretensję starszy z lekarzy? Czy ma rację? Co się stanie, jeśli chłopcy nie wezmą się poważnie za leczenie swojej choroby? Dlaczego nie chcą tego zrobić? Jakie strategie możemy wykorzystać, zmagając się ze stresem (zorientowane na rozwiązanie problemu, na unikanie problemu, na emocje)? Którą ze strategii wykorzystują Miguel Angel, Izan i Dani? Czy to jest najlepsze rozwiązanie w ich sytuacji? Jeśli mielibyście im doradzić, co powinni zrobić w swojej sytuacji?

Co to znaczy kogoś wspierać?

„4. piętro” jest także inspirującą opowieścią o przyjaźni. Walcząc z tym samym wrogiem, bohaterowie filmu stworzyli wyjątkową więź, która pozwala im przetrwać trudną sytuację. Wzajemna, bezwarunkowa akceptacja i sympatia dają im wsparcie w najbardziej intymnych sytuacjach, np. przymierzania sztucznej nogi. Wydaje się też, że lata przebywania w tej specyficznej sytuacji uczyniła z Miguela Angela, Izana i Daniego domorosłych psychologów. Gdy w szpitalu pojawia się Jorge, z delikatnością i zrozumieniem podchodzą dla tego, co musi przeżywać, osvajając się z nową sytuacją.

Zapoznanie się z postawą bohaterów daje pretekst do rozmowy o tym, czym jest wspieranie osób w trudnej sytuacji. Może pokazać, że nie polega ono na litowaniu się i nadopiekuńczości. W przypadku Miguela Angela, Izana i Daniego duże znaczenie ma też umiejętność postrzegania innych pacjentów jako osób – poza kontekstem choroby i słabości. Dani zakochuje się w dziewczynie z oddziału psychiatrycznego, Jorge staje się w oczach kolegów mistrzem koszykówki. Jak widać, takie wzmacniające podejście do osób znajdujących się w trudnej sytuacji jest dla nich bardzo ważne. Zresztą już sami Miguel Angel, Izan i Dani są dowodem na pozytywne skutki przyjacielskiego wsparcia – towarzysząc im w szpitalnych przygodach, młodzi widzowie mają szansę zobaczyć, jak wiele oznacza dla innych nasza pomoc i zainteresowanie ich problemami.

Omawiając ten temat, warto zastanowić się, w jaki sposób młodzi bohaterowie filmu wspierają się nawzajem. Czy ich postawa jest wyjątkowa, jeśli tak to dlaczego? Co im daje wsparcie kolegów? W jaki sposób koledzy podchodzą do Jorge? Czy myślicie, że wybrali właściwy sposób postępowania? Jak bohaterów wspierają lekarze? Jak ich wspiera personel szpitalny? Rodzice? Co w tym postępowaniu osób spoza pacjentów wydaje się najważniejsze? Czy któreś z tych działań, słów, gestów uczniowie mogliby zastosować w swoim codziennym życiu?